

1. Indledning

1.1. Lovforslagets baggrund m.v.

Spørgsmålet om bevarelse af en ret til en løbende livsbetinget pensionsydelse fra ens ægtefælles død – ægtefællepension eller overlevelserente – er en del af det mere omfattende emne om pensionsrettigheders behandling ved separation eller skilsmisse. Lovforslaget skal derfor ses i sammenhæng med det af ministeren for familie- og forbrugeranliggender samtidigt fremsatte forslag til lov om ændring af lov om ægteskabets retsvirkninger og lov om skifte af fællesbo m.v.

Ægtefællepension knytter sig typisk til en hovedpensionsordning, der har form af en ret til en livsvarig løbende ydelse fra pensionsalderens indtræden. Den gældende lovregulering af sådanne rettigheder findes i lov nr. 102 af 14. marts 1941 om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse (enkepensionsloven). Loven er senere ændret ved lov nr. 268 af 14. juni 1951, lov nr. 261 af 4. juni 1969 og lov nr. 250 af 25. april 1990.

Loven omfatter enkepension efter mandlige tjenestemænd og andre mænd, der som led i deres ansættelsesforhold er omfattet af en kollektiv pensionsordning eller har enkepension sikret ved overlevelserente.

I de senere årtier er der sket en betydelig udvikling og udbygning af pensionsformerne. Samtidig er familiemønstret og pensionsbilledet yderligere ændret som følge af kvinders stadigt stigende erhvervsfrekvens og deraf følgende stigende pengeforsørgelse og egenpensionering. Dette har sammen med stigningen i antallet af separationer og skilsmisser ført til et øget behov for at foretage fornyede overvejelser af spørgsmålet om pensioners behandling på ægtefælleskifte.

Spørgsmålet om pensioners behandling på ægtefælleskifte har derfor gennem årene været genstand for en række udvalgsarbejder m.v. Spørgsmålet om bevarelse af en ret til ægtefællepension på ægtefælleskifte i forbindelse med separation og skilsmisse er senest behandlet af et sagkyndigt udvalg, der blev nedsat af industriministeren i 1989. Udvalget skulle overveje, om der fortsat var behov for lovgivning om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse. Udvalget afgav i juni 1995 betænkning nr. 1293 af 1995 om fraskiltens pensionsret. Betænkningen med tilhørende reformforslag førte imidlertid ikke til en ændring af lovgivningen.

Justitsministeren besluttede i 1998 at nedsætte et udvalg, der skulle overveje behovet for en særskilt lovmæssig regulering af pensioners og forsikringsrettigheders behandling på skifte i anledning af den ene

ægtefælles død og i forbindelse med separation og skilsmisse. Udvalget skulle komme med forslag til udformningen af denne regulering.

Den 2. august 2004 blev familieretsområdet, herunder Ægtefællepensionsudvalget, overført fra Justitsministeriet til Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender.

I november 2005 afgav Ægtefællepensionsudvalget betænkning nr. 1466/2005 om ægtefælles pensionsrettigheder.

Ved afgivelse af betænkningen bestod udvalget af en formand (professor, dr. jur. Irene Nørgaard) og femten andre medlemmer, som repræsentanter for Landsorganisationen i Danmark, Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, Den Danske Dommerforening, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Finansministeriet, Foreningen af Statsamtsjurister og Foreningen af Statsamtmand, Forsikring og Pension, Akademikernes Centralorganisation, Advokatrådet, Finansrådet, Socialministeriet (Ligestillingsafdelingen), Dansk Arbejdsgiverforening, Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og København og Frederiksberg Kommuner, Økonomi- og Erhvervsministeriet og Justitsministeriet.

Betænkningen indeholder to lovudkast: Udkast til lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse (revision og modernisering af lov om enkepension) og udkast til lov om ændring af lov om ægteskabets retsvirkninger og lov om skifte af fællesbo m.v. (regler om behandlingen af pensionsrettigheder på skifte af fællesbo). I begge tilfælde er der afgivet dissens.

Lovforslaget bygger på betænkningen og de høringssvar over betænkningen, som Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender har modtaget, jf. herved nedenfor afsnit 8.

Der er endvidere på baggrund af udvalgets betænkning samtidig fremsat forslag til lov om ændring af lov om ægteskabets retsvirkninger og lov om skifte af fællesbo m.v.

1.2. Oversigt over lovforslaget

Lovforslaget er en modernisering og en begrænset revision af den gældende enkepensionslov.

Lovforslaget indebærer først og fremmest, at lovgivningen om ægtefællepension gøres kønsneutral. Herudover foreslås ikke ændringer af enkepensionslovens anvendelsesområde bortset fra en præcisering af, at ordninger, der har været led i et ansættelsesforhold, og som er opretholdt uden nogen forbindelse med et ansættelsesforhold, utvivlsomt er omfattet af loven,